

REPUBLIKA E KOSOVËS – РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Prishtinë, më 26 gusht 2014
Nr. ref.: MM701/14

Rasti Nr. KO119/14

Parashtrues

Xhavit Haliti dhe 29 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës

Vlerësim i kushtetutshmërisë së Vendimit Nr. 05-V-001 të Kuvendit të Republikës së Kosovës për zgjedhjen e Kryetarit të Kuvendit të Republikës së Kosovës, të 17 korrikut 2014

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, kryetar
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

**MENDIM MOSPAJTUES I GJYQTARIT ROBERT
CAROLAN**

Përfundimi dhe arsyetimi i shumicës, në këtë rast, është i gabuar për arsye se keqinterpreton gjuhën specifike të Kushtetutës. Po ashtu, përpiqet gabimisht të përgjigjet në pyetje që Gjykata Kushtetuese nuk ka autoritet të përgjigjet. Duke vepruar në këtë mënyrë, është arritur në përfundimet e gabuara në lidhje me faktet e rastit, me ligjin e zbatueshëm dhe me Rregulloren e punës të Kuvendit të Republikës së Kosovës.

Përkitazi me zgjedhjen e Kryetarit të Kuvendit, më 17 korrik 2014, parashtuesit e kërkesës i drejtojnë Gjykatës pyetjet në vijim:

- a. *Nëse Kryetari i Kuvendit është propozuar nga “grupi më i madh parlamentar” sipas nenit 67.2 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës?*
- b. *Kush ka të drejtë të propozojë kandidatin për Kryetar të Kuvendit në mbledhjen konstituive të Kuvendit? A është partia politike ose koalicioni që ka fituar më së shumti vota në zgjedhjet për Kuvendin të datës 8 qershor 2014, apo grupimi i cili është formuar gjatë regjistrimit të deputetëve?*
- c. *A e ka shkelur Kushtetutën Kryetari i Kuvendit nga legjislatura e mëparshme gjatë mbledhjes përgatitore të datës 12.07.2014 për mbledhjen konstituive të Kuvendit më 17 korrik 2014?*
- d. *Gjatë mbajtjes së mbledhjes konstituive të Kuvendit të Republikës së Kosovës a ka pasur shkelje të Kushtetutës dhe Rregullores së punës së Kuvendit?*

Vlerësimi i pranueshmërisë

Kërkesa është parashtuar në pajtim me nenin 113.5 të Kushtetutës. Neni 113.5 përcakton:

Dhjetë (10) a më shumë deputetë të Kuvendit të Kosovës, brenda një afati prej tetë (8) ditësh nga dita e miratimit, kanë të drejtë të kontestojnë kushtetutshmërinë e çfarëdo ligji ose vendimi të miratuar nga Kuvendi, si për përmbajtjen, ashtu edhe për procedurën e ndjekur.

Kushtetuta në mënyrë specifike kufizon se çfarë pyetjesh mund të kërkojnë deputetët e Kuvendit që të interpretohen nga Gjykata. Këto pyetje kufizohen qoftë lidhur me ligjet apo me vendimet e Kuvendit dhe jo lidhur me veprime të tjera në Kuvend, ose me veprimet e deputetëve ose të zyrtarëve individualë në Kuvend.

Përderisa kjo kërkesë konteston nëse vendimi i Kuvendit me të cilin u zgjodh z. Isa Mustafa Kryetar i Kuvendit përputhej me nenin 67 të Kushtetutës, ajo është e pranueshme dhe kjo Gjykatë ka autoritetin t'i përgjigjet asaj pyetjeje. Pasi kjo pjesë e kërkesës konteston një vendim të Kuvendit dhe kërkon nga kjo Gjykatë interpretimin e termit të përdorur në Kushtetutë, kjo kërkesë është e pranueshme në bazë të nenit 113.5 të Kushtetutës.

Çështjet e tjera të ngritura në kërkesë kontestojnë nëse Kryetari i Kuvendit ose Kryesuesja e Kuvendit kanë vepruar në përputhje me Kushtetutën në procesin procedural që përfundimisht ka rezultuar me zgjedhjen e z. Mustafa Kryetar i Kuvendit. Meqë ai aspekt i kërkesës nuk konteston një vendim të Kuvendit, por më tepër veprimet e një zyrtari të Kuvendit, parashtuesit e kërkesës nuk kanë kompetenca në bazë të nenit 113.5 të Kushtetutës të kërkojnë nga kjo Gjykatë që të interpretojë atë çështje. Shih, *Ardian Gjini dhe njëmbëdhjetë deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës*, KO115/13, 16 dhjetor 2013. Prandaj, ajo pjesë e kërkesës është e papranueshme dhe Gjykata, në bazë të Kushtetutës, nuk ka autoritet t'i përgjigjet asaj pyetjeje.

Kërkesa gjithashtu konteston nëse veprimi i një numri të caktuar të deputetëve të Kuvendit, më 17 korrik 2014, përputhej me ligjin e zbatueshëm ose me Rregulloren e punës së Kuvendit. Për shembull, kërkesa pretendon se seanca e Kuvendit ishte shtyrë kur z. Mustafa ishte zgjedhur Kryetar i Kuvendit. Deputetët që janë përgjigjur pretendojnë se Kuvendi ishte ende në mënyrë të rregullt dhe të ligjshme në seancë kur z. Mustafa ishte zgjedhur dhe se Kryesuesja e Kuvendit, në atë moment, në mënyrë të parregullt dhe të paligjshme, u përpoq ta shtyjë seancën e Kuvendit. Pasi Kushtetuta nuk e shtjellon kur dhe si mund të shtyhen seancat e Kuvendit, kjo Gjykatë nuk ka autoritet të vendosë për të dy çështje: atë faktike dhe procedurale në kontest ndërmjet palëve në këtë çështje. Për shembull, neni 50 (2) i Rregullores së punës të Kuvendit, kërkon që mocionet për ta shtyrë mbledhjen e Kuvendit duhet të miratohen nga të paktën një grup parlamentar. Mund të shtrohet pyetja se a ka vepruar Kryesuesja në përputhje me atë rregull më 17 korrik 2014. Ai kontest zgjidhet në mënyrë të rregullt, qoftë nga Kuvendi ose nga ndonjë forum i ngjashëm juridik, e jo nga Gjykata Kushtetuese. Pasi këto pretendime nuk janë kontestime kushtetuese, Gjykata nuk ka autoritet t'i përgjigjet asaj pyetjeje. Prandaj, ai aspekt i kërkesës, është gjithashtu i papranueshëm.

Vlerësimi i meritave të kërkesës

Gjatë mbledhjes konstituive të Kuvendit, më 17 korrik 2014, Kryesuesja e Kuvendit kërkoi nga partia më e madhe në Kuvend, Partia Demokratike e Kosovës (PDK), që të propozojë kandidatin për t'u zgjedhur Kryetar i Kuvendit. Një përfaqësues i PDK-së atëherë propozoi z. Agim Aliu për atë pozitë. Z. Aliu, megjithatë, kurrë nuk u zgjodh Kryetar i Kuvendit nga ana e shumicës së të gjithë deputetëve të Kuvendit.

Më pas, për pozitën e Kryetarit të Kuvendit, nga një grupim i partive politike: Lidhja Demokratike e Kosovës (LDK), Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës (AAK), Vetëvendosja (VV) dhe lëvizja politike NISMA, u propozua z. Isa Mustafa. Kur u votua, z. Isa Mustafa u zgjodh duke marrë 65 vota, më shumë se shumica e nevojshme për t'u zgjedhur Kryetar i Kuvendit.

Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se partia e tyre politike, me 37 deputetë në Kuvend, është “grupi më i madh parlamentar” në Kuvend, sepse partia e tyre politike ka fituar më së shumti vota popullore në zgjedhjet e 8 qershorit 2014.

Deputetët që janë përgjigjur e që përfaqësojnë një koalicion të formuar më 8 qershor 2014, që përbëhet nga 47 deputetë, pretendojnë se ata janë “grupi më i madh parlamentar” në Kuvend.

Si parashtruesit e kërkesës, ashtu edhe deputetët që janë përgjigjur, pajtohen se Kryetari i Kuvendit duhet të propozohet nga “grupi më i madh parlamentar”. Ata gjithashtu pajtohen se Kryetari i Kuvendit duhet të zgjidhet me votën e shumicës së deputetëve të Kuvendit. Prandaj, çështja kushtetuese e paraqitur me këtë kërkesë, është se kush është i autorizuar të propozojë kandidatin për Kryetar të Kuvendit të ri kur të formohet. Përgjigja kushtetuese ndaj asaj pyetjeje varet nga domethënia kushtetuese e termit “grupi më i madh parlamentar” ashtu siç përdoret në nenin 67 (2) të Kushtetutës.

Neni 67 (2) i Kushtetutës përcakton:

Kryetari i Kuvendit propozohet nga grupi më i madh parlamentar dhe zgjedhet me shumicën e votave të të gjithë deputetëve të Kuvendit. (Me theks të shtuar)

Kur neni 67 (2) i Kushtetutës u miratua më 9 prill 2008, ka shumë të ngjarë që hartuesit e Kushtetutës ishin në dijeni të nenit 9.1.9 të Kornizës Kushtetuese të Kosovës, të miratuar përafërsisht tetë vjet më herët, më 15 maj 2001. Ajo, në mënyrë specifike përcakton:

Kryetari i Kuvendit

9.1.9 Anëtari i Kryesisë, partia ose koalicioni i të cilit ka fituar numrin më të madh të votave në zgjedhjet për Kuvend do të jetë Kryetar i Kuvendit. (Me theks të shtuar)

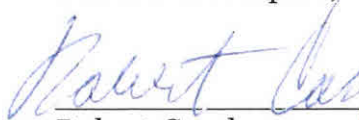
Korniza Kushtetuese qartazi përcakton se Kryetari i Kuvendit do të jetë deputet i një partie apo koalicioni që ka fituar numrin më të madh të votave në zgjedhjet për Kuvend. Kur hartuesit e Kushtetutës hartuan nenin 67, ata, në veçanti, refuzuan atë dispozitë të Kornizës Kushtetuese, duke kërkuar që kandidati për Kryetar të Kuvendit të propozohet nga partia më e madhe parlamentare, e jo nga partia apo nga koalicioni që ka marrë më së shumti vota popullore në zgjedhjet e fundit. Për dallim nga Korniza Kushtetuese, e cila thjesht kishte paraparë që një deputet ose një koalicion që ka numrin më të madh të votave në zgjedhje duhet të jetë Kryetar i Kuvendit, hartuesit e Kushtetutës kërkuan që Kryetari i Kuvendit duhet gjithashtu të jetë i zgjedhur nga vota e shumicës së deputetëve të Kuvendit. Për shkak se hartuesit e Kushtetutës në mënyrë specifike kundërshtuan gjuhën në Kornizën Kushtetuese dhe pasi Kushtetuta tani kërkon që kandidati i propozuar për Kryetar të Kuvendit duhet gjithashtu të jetë i zgjedhur nga vota e shumicës së deputetëve të Kuvendit, është e qartë se hartuesit e Kushtetutës kanë pasur për qëllim që “grupi më i madh parlamentar” në Kuvend nuk ishte partia apo koalicioni që ka marrë numrin më të madh të votave popullore në zgjedhjet e mëparshme, por grupi më i madh në Kuvend që do të mund të zgjedhte me sukses Kryetarin.

Çështja kushtetuese në këtë kërkesë dallon nga çështja kushtetuese e vendosur në aktgjykimin e kësaj Gjykate në kërkesën e *Presidentes së Republikës*, KO103/14, të 1 korrikut 2014. Në atë rast, Gjykata ka interpretuar një nen tjetër të Kushtetutës dhe ka interpretuar kuptimin kushtetues të termit “partia politike ose koalicioni që ka fituar shumicën në Kuvend”. Në këtë kërkesë, kërkohet nga Gjykata të interpretojë kuptimin kushtetues të termit “grupi më i madh parlamentar”, që është një term tjetër kushtetues. Për dallim nga partitë dhe nga koalicionet, grupet parlamentare nuk garojnë në zgjedhje politike, por mund të formohen pavarësisht prej zgjedhjeve nga ana e deputetëve individualë të Kuvendit. Praktika e formimit të një grupi parlamentar shpesh ndodh pas, e jo para zgjedhjeve. Për dallim nga kërkesa KO103/14, në të cilën nga kjo Gjykatë është kërkuar të interpretohet kuptimi i termit “partia ose koalicioni më i madh” në nenet 95 dhe 84 të Kushtetutës, në këtë kërkesë, kërkohet nga Gjykata që të interpretojë një term tjetër të caktuar dhe një nen tjetër të caktuar të Kushtetutës që ka të bëjë me zgjedhjen e një zyrtari tjetër të caktuar në Qeverinë e Kosovës. Nëse hartuesit e Kushtetutës kanë pasur qëllim që termi “grupi më i madh parlamentar” të ketë domethënien e njëjtë me termin “partia politike ose koalicioni”, ashtu siç është përdorur në nenin 95 të Kushtetutës, ata do të mund ta përdornin atë gjuhë të njëjtë në nenin 67 të Kushtetutës. Fakti se ata nuk e kanë bërë këtë, qartazi do të thotë se ata kanë pasur për qëllim një tjetër domethënie.

Fakti se hartuesit e nenit 67 të Kushtetutës, për dallim nga Korniza Kushtetuese e mëparshme, në mënyrë të qartë kanë përcaktuar se kandidati i propozuar për Kryetar të Kuvendit duhet gjithashtu të zgjedhet nga shumica e votave të të gjithë deputetëve të Kuvendit, në mënyrë të qartë demonstroi se ata kanë pasur për qëllim që grupi në Kuvend, i cili ka pasur shansin më të mirë për zgjedhjen e një personi për t'u bërë Kryetar, grupi më i madh parlamentar, jo partia politike ose koalicioni që mund të përbëhet vetëm nga një pakicë e deputetëve të tërë Kuvendit, do të kishte të drejtë dhe obligim për të propozuar një kandidat për Kryetar. Në fakt, nëse personi i propozuar për Kryetar të Kuvendit nuk mund të fitojë votat e së paku shumicës së deputetëve të Kuvendit, Kuvendi do të detyrohej të funksiononte pa një zyrtar të tij me rëndësi thelbësore, për të kryer punët zyrtare, siç janë: caktimi i agjendës së Kuvendit, thirrja dhe kryesimi i seancave të Kuvendit dhe nënshkrimi i akteve të miratuara nga Kuvendi. Shih nenin 67.7 të Kushtetutës. Në ato rrethana, sipas të gjitha gjasave, Qeveria do të mund të shpërbëhej, në pajtim me nenin 82 të Kushtetutës, thjesht me një votë të suksesshme të “mosbesimit”. Një rezultat të tillë nuk kanë mundur ta synojnë hartuesit e nenit 67 të Kushtetutës.

Në lidhje me faktet e kësaj kërkesë, është e pakontestueshme se z. Agim Aliu ishte propozuar nga ana e partisë më të madhe politike në Kuvendin e Kosovës për t'u bërë Kryetar, por zgjedhja e tij për atë post dështoi, sepse ai kurrë nuk mori votat e shumicës së (61) deputetëve të Kuvendit. Prandaj, meqë z. Isa Mustafa ishte propozuar nga grupi më i madh parlamentar në Kuvend, i cili përbëhej prej 47 deputetëve, për t'u zgjedhur Kryetar i Kuvendit, pasi kandidati tjetër nuk ishte zgjedhur nga Kuvendi dhe për shkak se ai, më 17 korrik 2014, u zgjodh nga më shumë se shumica e deputetëve të Kuvendit, vendimi i Kuvendit për të zgjedhur z. Mustafa Kryetar të Kuvendit ishte në përputhje me Kushtetutën.

Dorëzoi me respekt,

Robert Carolan
Gjyqtar

